

Europaudvalget

FOLKETINGET

REFERAT

AF 15. EUROPAUDVALGSMØDE

Dato: Onsdag den 18. januar 2012

Tidspunkt: Kl. 9.00

Sted: Vær. 2-133

Til stede: Eva Kjer Hansen (V) formand, Jens Joel (S), Jeppe Kofod (S), Sofie Carsten Nielsen (RV), Lisbeth Bech Poulsen (SF), Nikolaj Villumsen (EL), Lykke Friis (V), Pia Adelsteen (DF)

Desuden deltog: Udenrigsminister Villy Søvndal

FO Punkt 1. Rådsmøde nr. 3142 (udenrigsanliggender) den 23. januar 2012

Udenrigsministeren: Jeg vil i dag forelægge punkterne på rådsmødet vedrørende udenrigsanliggender. Der er ét forhandlingsoplæg.

Jeg vil alene gennemgå de punkter på dagsordenen, som er af særlig interesse.

De øvrige punkter på dagsordenen kan vi selvfølgelig drøfte, hvis I ønsker det.

Jeg skal gøre opmærksom på, at dagsordenspunkt 4 om Egypten er udgået.

1. Serbien/Kosovo

– Politisk drøftelse

Rådsmøde 3142 – bilag 1 (samlenotat side 2)

Udvalgsmødereferater:

EUU referat fra møderne 25. og 30. Nov. 11 endnu ikke omdelt)

Udenrigsministeren nævnte ikke dette punkt.

2. Mellemøsten

– *Politisk drøftelse/rådskonklusioner*

Rådsmøde 3142 – bilag 1 (samlenotat side 4)

Udvalgsmødereferater:

EUU referat fra mødet 25/11-11 endnu ikke omdelt)

Udenrigsministeren nævnte ikke dette punkt.

Nikolaj Villumsen betegnede det som vigtigt, at vi kommer videre i forhold til fredsprocessen, og mente, det ville have en positiv virkning, hvis Danmark anerkendte Palæstina som en selvstændig stat og søgte at få EU til at gøre det samme.

Udenrigsministeren mente, det bestemt var et relevant tema at diskutere anerkendelse af Palæstina. Som bekendt er den danske regerings holdning, at vi arbejder for en tostatsløsning. Vi forventer, at enten bliver sagen afgjort i FN's Sikkerhedsråd, eller også bliver den forelagt FN's generalforsamling. I det sidstnævnte tilfælde vil Danmark være at finde blandt de stater, som støtter en opgradering af Palæstina i FN. I forbindelse med det vil der blive forelagt en resolution, hvor Palæstina vil vedstå sig sine internationale forpligtelser som land. Når det er sket, vil Danmark overveje spørgsmålet om en anerkendelse af Palæstina.

3. Syrien

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3142 – bilag 1 (samlenotat side 6)

Udvalgsmødereferater:

EUU referat fra mødet 25/11-11 endnu ikke omdelt)

Udenrigsministeren: Syrien undertegnede den 19. december 2011 efter længe tids tovtækkeri en protokol med den Arabiske Liga om udsendelse af observatører fra Ligaen. Observatørerne ankom få dage efter. Missionens første uger har været præget af en omfattende debat om missionens berettigelse. Det kan være vanskeligt at bedømme missionen efter så kort tids arbejde. Det står imidlertid klart, at det syriske regime ikke har stoppet volden, som de forpligtede sig til i aftalen med den Arabiske Liga.

Den Arabiske Liga besluttede den 8. januar at fortsætte missionen. Den 21. januar 2012 vil man mødes for at diskutere resultaterne efter den første måned og tage stilling til, om missionen skal forlænges yderligere, eller om der skal tages andre skridt. Syrien er fortsat suspenderet fra møderne i den Arabiske Liga.

Udover styrets voldelige angreb på demonstranterne blev Damaskus den 23. december 2011 og den 6. januar 2012 ramt af bombeangreb, der dræbte et større antal mennesker. Det er uklart, hvem der står bag angrebene, men de illustrerer klart den seneste tids forråelse af konflikten. Det internationale samfund må fastholde et hårdt pres på det syriske regime. Som jeg også har sagt før, må ikke mindst medlemmerne af FN's Sikkerhedsråd påtage sig deres ansvar og vedtage en stærk resolution om Syrien.

På rådsmødet forventer jeg en drøftelse af, hvordan EU kan bidrage til yderligere at styrke presset på regimet. Det er min forventning, at vi i forbindelse med rådsmødet vil kunne følge op på de beslutninger, som den Arabiske Liga har taget, og sende et stærkt signal om fortsat internationalt pres på det syriske regime. Jeg forventer, at vi bl.a. vil kunne tilføje yderligere personer til EU's sanktionslister.

Jeg forventer også, at vi vil have en bredere drøftelse af de regionale tilgange til Syrien, herunder ikke mindst Tyrkiets rolle.

Sofie Carsten Nielsen bad udenrigsministeren sige lidt mere om, hvordan Tyrkiet kunne komme til at spille en rolle, og spurgte, om den revitalisering af optagelsesforhandlingerne, som det danske formandskab også har på programmet, kan skubbe på for at få Tyrkiet til at spille en mere aktiv rolle og lægge pres på Syrien.

Udenrigsministeren mente, det havde meget stor betydning, at Tyrkiet, som ellers har været tæt allieret med Syrien, har skiftet holdning og nu lægger politisk pres på styret. Det har formentlig også betydning, hvordan den Arabiske Liga stiller sig. Udenrigsministeren mente ikke, man skulle blande optagelsesforhandlingerne med Tyrkiet ind i sagen, men Danmark støtter, at lande, der lever op til Københavnerkriterierne, bliver medlem af EU. Han tilføjede dog, at der formentlig vil gå mange år, før Tyrkiet er i stand til at leve op til Københavnerkriterierne, og pegede i den forbindelse på, at der er problemer med fængsling af journalister og

15. Europaudvalgsmøde 18/1-12

kurdiske borgmestre. Men Tyrkiet skal vurderes på linje med andre lande, og der skal ikke være tale om dobbelte standarder.

UDG. 4. Egypten

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3142 – bilag 1 (samlenotat side 8)

Punktet var udgået.

5. Burma/Myanmar

– *Politisk drøftelse/evt. rådskonklusioner*

Rådsmøde 3142 – bilag 1 (samlenotat side 10)

Udvalgsmødereferater:

EUU alm. del (10) – bilag 393 (side 1155, senest behandlet i EUU 8/4-11) (pkt. ikke omtalt)

EUU alm. del (10) – bilag 156 (side 1032, senest behandlet i EUU 17/3-11)

Udenrigsministeren: Rådet ventes også at drøfte udviklingen i Burma efter den seneste tids positive forandringer. Forandringerne omfatter løsladelse af godt 500 politiske fanger, dialog med Aung San Suu Kyi, opløsning af censur for internet, medier og presse. Også Aung San Suu Kyis beslutning om at stille op til suppleringsvalgene den 1. april – efter at hendes parti, NLD, igen er blevet registreret som politisk parti – er et meget positivt skridt.

EU har allerede reageret på disse fremskridt. Der er truffet aftale om åbning af et EU-kontor i Yangon og tilsagn om at øge EU's bistand, ligesom flere europæiske ministre har besøgt Burma, herunder den danske udviklingsminister.

Drøftelsen ventes derfor at fokusere på, hvordan EU bedst kan støtte en fortsat positiv udvikling i Burma. Fra dansk side vil vi arbejde for, at EU's udenrigsministre sender et klart budskab til aktørerne i Burma og til Burmas nabolande: EU er villig til at tage yderligere positive skridt, såfremt den burmesiske regering tager flere skridt mod demokrati. Det drejer sig bl.a. om:

- Frigivelse af politiske fanger.
- En aktiv og troværdig indsats for at adressere de etniske konflikter og bringe volden til ophør.
- Acceptabel afvikling af suppleringsvalgene den 1. april.

EU vil i de kommende måneder se på en mulig lempelse af sanktionerne i lyset af udviklingen inden for disse områder. Lempelsen forventes i givet fald at ske i forbindelse med fornyelsen af EU's fælles holdning til april.

Overvejelserne skal ske i tæt konsultation med de demokratiske kræfter i Burma. De skal drive processen, så vi hele tiden sikrer, at vores politik understøtter deres bestræbelser. EU vil ligeledes have tæt kontakt til andre aktører som USA, ASEAN og FN for at skabe maksimal opbakning til den demokratiske proces.

6. Sudan/Sydsudan

– *Politisk drøftelse/evt. rådskonklusioner*

Rådsmøde 3142 – bilag 1 (samlenotat side 12)

Udvalgsmødereferater:

Rådsmøde 3106+3107 – bilag 2 (skriftlig forelæggelse af 13/7-11)

Udenrigsministeren nævnte ikke dette punkt.

FO 7. Iran

– (Evt.) *Politisk drøftelse/vedtagelse/evt. rådskonklusioner*

Rådsmøde 3142 – bilag 1 (samlenotat side 15)

Udvalgsmødereferater:

EUU referat fra mødet 25/11-11 endnu ikke omdelt

EUU alm. del (11) – bilag 225 (side 205, behandlet i EUU 11/11-11.

EUU alm. del (09) – bilag 2 (skriftlig forelæggelse af 22/7-10)

EUU alm. del (09) – bilag 480 (side 1357 FO, behandlet i EUU 11/6-10)

EUU alm. del (09) – bilag 406 (side 1000, behandlet i EUU 7/5-10)

EUU alm. del (09) – bilag 58 (side 124, behandlet i EUU 23/10-09)

Udenrigsministeren: Jeg forelægger forslaget om yderligere sanktioner mod Iran til forhandlingsoplæg.

Jeg har tidligere orienteret udvalget om udviklingen i sagen om Irans atomprogram. Det Internationale Atomenergiagenturs alvorlige bekymring over de militære dimensioner af Irans atomprogram har medført en beslutning fra EU's udenrigsministre om at øge presset på regimet. Iran må og skal bringes til forhandling.

Der arbejdes derfor på en ny pakke af sanktioner, der forhåbentlig vil kunne vedtages i forbindelse med Udenrigsrådet den 23. januar. Som bekendt har EU i forvejen sanktioner over for Iran. Det vil naturligvis ske med udgangspunkt i den tosporstilgang, vi har haft, hvor sanktioner kombineres med fortsat vilje til forhandling med Iran. Danmark ønsker at bidrage til at øge presset på Iran gennem stærke, målrettede og effektive sanktioner. De seneste iranske aktiviteter, herunder truslen om lukning af Hormuzstrædet og den nylige missilaffyring, bekræfter behovet for skarpe tiltag. Vi ønsker ikke et atombevæbnet Iran, der ikke overholder internationale forpligtelser og normer.

Det præcise indhold af de nye sanktioner står endnu ikke klart. Der foregår stadig forhandlinger. Det står dog klart, at pakken vil blive ganske omfattende. Jeg forventer, at nye tiltag vil rette sig mod den iranske energisektor, herunder olie- og gasområdet, samt mod den iranske finansielle sektor. Det forventes, at der indføres en olieembargo fra EU's side som foreslået af Frankrigs præsident Sarkozy. Tiltag rettet mod den iranske centralbank drøftes ligeledes. Der vil også blive tale om stramninger inden for øvrige sektorer samt en yderligere udvidelse af listen over personer og virksomheder, som omfattes af henholdsvis visumforbud og indefrysning af midler. Der er bred enighed om, at der i pakken skal indgå overgangsbestemmelser, som sikrer udfasing af eksisterende kontrakter indgået af europæiske virksomheder.

De nye tiltag vil også ramme danske virksomheder inden for de berørte sektorer. Desuden kan muligheden for samhandel med Iran generelt blive påvirket af de finansielle tiltag. Også tiltagene rettet mod energisektoren kan potentielt få en

afsmittende effekt på økonomien. Dette er naturligvis beklageligt, men sådan er det nu engang.

Vedtagelsen i Udenrigsrådet vil ske under udenrigsrepræsentantens formandskab, mens Danmark har ansvaret for forberedelsen af sanktionspakken.

FO Regeringen lægger vægt på, at EU medvirker til at udøve et massivt pres mod Iran for at overbevise regimet om, at det bedst kan betale sig at overholde internationale forpligtelser. Derfor støtter regeringen, at EU snarest vedtager en udvidet sanktionspakke.

Sanktionerne mod Iran bør tilrettelægges, så de så effektivt som muligt sætter det iranske styre under pres for at fremme en forhandlingsløsning. Samtidig skal det i videst muligt omfang undgås, at den iranske civilbefolkning rammes. Helt undgåes kan det næppe, når man strammer grebet om styrets finansielle muligheder. Det er beklageligt, men det er Irans ansvar. Regeringen har lagt vægt på, at de nye sanktioner påvirker de konkurrencemæssige vilkår lige for alle EU-landene.

Pia Adelsteen betegnede situationen i Iran som alvorlig, idet hun henviste til, at man nu i et par år havde forsøgt at få Iran til forhandlingsbordet, uden at det havde ført til, at iranerne gjorde andet end det, de selv ville, og spurgte, om man regnede med, at de skærpede sanktioner ville føre til noget.

EU er ikke den største aftager af olie fra Iran, og risikerer vi ikke, at Iran blot i stedet for eksporterer olien til Kina?

Hun bad om at få præciseret, hvad vi helt præcist siger ja og nej til med dette mandat.

Lykke Friis var ligeledes bekymret for udviklingen i Iran og henviste til, at man i udenlandske tidsskrifter spekuleres i, hvor hurtigt det går med Irans planer om at realisere et atomvåben. Derfor er et centralt spørgsmål, hvor lang en indkøringsfase de nye sanktioner vil have. I den forbindelse pegede hun på, at de europæiske lande, som er stærkest ramt af den økonomiske krise, bl.a. Grækenland og Italien, også er de lande, der vil blive hårdest ramt af olieembargoen.

Hun spurgte, hvad vi ved om de andre landes holdninger til en skærpelse af sanktionerne, idet hun var klar over, at amerikanerne var i værd med at lægge pres på Japan, Kina og Indien for at få disse lande til at følge trop.

Nikolaj Villumsen syntes, det var forfærdeligt, hvis atomvåben udbredes til flere lande, idet det ville forværre situationen i regionen. Man sanktionerne må være målrettede, så de ikke går ud over civilbefolkningen. Han mente, det var positivt, hvis man kunne ramme den nationale garde og enkeltpersoner i styret. Han kunne godt tænke sig at få uddybet, hvad man har af planer med hensyn til sanktioner mod den finansielle sektor, og hvordan de kunne blive endeligt vedtaget.

Det allervigtigste er, at vi støtter de demokratiske kræfter i Iran, så Iran kan komme af med præstestyret, der undertrykker befolkningen.

Udenrigsministeren erkendte over for Pia Adelsteen, at de hidtidige bestræbelser ikke rigtig havde ført til noget, og mente, at det var fordi der ikke rigtig var nogen alternativer. Han pointerede, at de skridt, der lægges op til nu, er ganske

vidtgående i forhold til de sanktioner, man har haft indtil nu. Først og fremmest fordi oliesektoren inddrages, hvilket vil ramme den iranske økonomi rigtigt hårdt. Når sanktionerne desuden udvides med indgreb mod den finansielle sektor, må de betegnes som et kvantespring. Udenrigsministeren kunne ikke komme i tanke om andre lejligheder, hvor man havde indført så skrappe sanktioner.

Det er rigtigt, at hvis vi ender med, at Iran blot eksporterer olien til Kina, er trykket ikke så voldsomt stort. Derfor udfolder USA også bestræbelser i forhold til Kina og Japan for at sikre, at det ikke sker.

Det nye er, at der sker et kvantespring i sanktionerne. Vi må så håbe, at det lykkes.

I svaret til Lykke Friis erkendte udenrigsministeren, at det hovedsagelig er de sydeuropæiske lande, som aftager den iranske olie, og at disse lande samtidig er hårdt ramt af krisen, men der er andre lande, som er interesseret i at lukke det hul, der opstår, hvis Iran ikke kan eksportere så meget olie. I den forbindelse nævnte udenrigsministeren, at Libyen er ved at få gang i sin olieeksport igen.

Vi forventer at kunne lægge så meget pres på Kina, at det bliver virksomme sanktioner. I øvrigt mente udenrigsministeren ikke, lande som Kina og Rusland kunne være interesseret i, at der udviklede sig nye atommagter i regionen, men tilføjede dog, at han ikke dermed mente, at de aktivt ville gå med i sanktionerne.

I svaret til Nikolaj Villumsen sagde udenrigsministeren, vi vil forsøge at gøre sanktionerne så præcise som muligt, men vi er ikke i stand til at lave sanktioner i det omfang, der her lægges op til, som ikke vil få betydning for den iranske befolkning. Vi prøver at gøre det så målrettet, som vi kan, dvs. at ramme personer fra regimet og fra revolutionsgarden, men når man laver mere generelle økonomiske sanktioner og sanktioner mod olieeksport, så er det ikke muligt at ramme så præcist, for det vil betyde, at hele aktiviteten i det iranske samfund bliver dæmpet.

Udenrigsministeren mente også, det var fantastisk vigtigt, at vi støtter demokrati-kæmperne og de unge, som ønsker frihed. Men Iran er et ekstremt lukket samfund, som indfører skrappe sanktioner mod de mennesker, vi her taler om.

Pia Adelsteen spurgte, om EU havde mulighed for at bakke amerikanerne op, sådan at der måske kunne ske noget i relation til Iran.

Lykke Friis støttede naturligvis regeringens forhandlingsoplæg, men understregede, at sanktionerne gerne skulle træde i kraft hurtigt, idet hun henviste til, at ifølge den internationale presse vil der ikke gå mange år, før Iran kan have atomvåben. Hun spurgte, om der var indbygget nogle milepæle, altså om man f.eks. ville kigge sanktionerne efter om et halvt år.

Udenrigsministeren bekræftede over for Pia Adelsteen, at EU har tæt kontakt til USA. Danmark spiller ikke nogen selvstændig rolle, men vi spiller selvfølgelig en rolle igennem EU-systemet. Det er helt afgørende, at der sker en koordinering med amerikanerne, så vi kan lægge et samlet pres på Iran.

I svaret til Lykke Friis sagde udenrigsministeren, at nogle af sanktionerne kan træde i kraft straks eller hurtigt, mens andre tager længere tid, idet man skal vride sig ud af nuværende kontrakter, men det er måneder, ikke halve år, vi taler om i

forbindelse med overgangsbestemmelserne. Vi er meget opmærksomme på, at vi ikke har uanet tid, idet der tales om, at der måske kun vil gå halvandet år, inden Iran har atomvåben.

Nikolaj Villumsen sagde, at for Enhedslisten var det afgørende, at sanktionerne havde den rette effekt og ramte de rette. Han var bekymret for, at den almindelige iraner ville blive ramt, og kunne derfor ikke støtte regeringens forhandlingsoplæg.

Udenrigsministeren sagde, at logisk set var der tre ting, man kunne gøre:

1. At prøve at få Iran til forhandlingsbordet og få tvunget inspektionen igennem.
2. At foretage en militær intervention.
3. At lade være med at foretage sig noget.

Han ville advare mod mulighed 2 og 3.

Sanktioner, som rammer befolkningen, kan få to virkninger. Enten synes befolkningen, at omverdenen er ond mod Iran, eller også siger befolkningen: "Hvordan kan det være, at vi er endt som et parialand i forhold til stort set hele verden?" I det sidstnævnte tilfælde vil det være en opfordring til, at man får et andet styre.

Udenrigsministeren takkede for, at der i udvalget – bortset fra Enhedslisten – var opbakning til regeringens forhandlingsoplæg.

Formanden konkluderede, at der ikke var konstateret et flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet dog Enhedslisten havde ytret sig imod det.

8. Hviderusland

– *Politisk drøftelse/evt. rådskonklusioner*

Rådsmøde 3142 – bilag 2 (suppl. samlenotat side 2)

Udvalgsmødereferater:

EUU alm. del (11) – bilag 126 (side 19, senest behandlet i EUU 7/10-11)

Udenrigsministeren nævnte ikke dette punkt.

Mødet slut kl. 9.30.

Ref.: BE/sra